

Педагогіка гри у закладах дошкільної освіти (методичні рекомендації)

Відповідно до Базового компонента дошкільної освіти, ключовими засадами побудови освітнього процесу у закладах дошкільної освіти є компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований, соціокультурний та інтегрований підходи, що потребує ґрунтовної підготовки педагогів як фахівців, які стимулюють процес всебічного розвитку дитини, мають широкий світогляд, уміють будувати взаємини з вихованцями та їхніми батьками на засадах партнерства, розуміють конкретну ситуацію буття кожної дитини; мають навички застосування новітніх діяльнісних та інтерактивних методів навчання, розвивальних ресурсів нового освітнього середовища; готових до прийняття нових для них професійних ролей (фасилітатора, тьютора, ігротехніка, консультанта, проєктувальника індивідуального розвитку дитини та власного професійного розвитку) [1].

Оскільки Державний стандарт дошкільної освіти визначає ігрову діяльність як провідну, а принцип «навчання через гру» як наскрізний у взаємодії з дитиною, це вимагає актуалізації механізмів особистісного та професійного саморозвитку педагогів, створення умов для утвердження їхніх гуманістичних, дитиноцентричних цінностей, подолання професійних стереотипів, профілактики професійних деформацій, розвитку професійного мислення та зміни професійної поведінки.

Звертаємо увагу, що важливого значення на сучасному етапі набуває готовність педагогів закладів дошкільної освіти застосовувати діяльнісний підхід в освітньому процесі. Важливо розуміти, що діяльнісний підхід в освіті орієнтує педагогів на розвиток ключових компетентностей і наскрізних умінь особистості, застосування теоретичних знань на практиці, формування здібностей до самоосвіти і командної роботи, успішну інтеграцію в соціум і професійну самореалізацію [4].

З огляду на те, що провідним видом діяльності дітей дошкільного віку є гра, головним завданням професійного розвитку педагогів закладів дошкільної освіти є застосування ігрових методів в освітньому процесі, опанування не тільки новими ігровими освітніми стратегіями, але й актуалізацію механізмів особистісного та професійного саморозвитку.

Наголошуємо: для того, щоби забезпечити навчання дітей у грі, педагогу потрібно розумітися на психологічних закономірностях її розвитку як специфічно-дитячого провідного виду діяльності дошкільників. Діяльність є основною з найважливіших умов розвитку психіки дитини і одним із шляхів її навчання. Провідний вид діяльності дошкільника – ігровий, отже важливо використати саме потенціал гри для забезпечення психологічних передумов формування освітньої діяльності в дошкільному віці [2].

Одним із інструментів реалізації ігрової діяльності педагогами закладів дошкільної освіти є використання ігрової технології LEGO (методика «Шість цеглинок»).

LEGO технологія дає можливість педагогові глибоко осягнути поняття

«навчання через гру» і практично реалізувати цей підхід у роботі з дітьми. Дитина пізнає світ на власному досвіді і в контексті, який для неї є цікавим та змістовним. У процесі використання LEGO, одним із видів діяльності є конструювання, що є відповіддю дитини на запитання, проблемну ситуацію, яку вона сама собі (однолітки чи дорослий) змодельовала. Відкрите завдання стимулює дитину досліджувати світ, викликає зацікавлення. І саме під час задоволення інтересу й відбувається найефективніше навчання. «Навчання в такому випадку – багатостороннє: опанування певних знань, набутих у процесі пошуку; тренування власної наполегливості й цілеспрямованості, уміння рухатися до цілі як самостійно, так і в команді; учитися одне в одного та в разі необхідності вправлятися у знаходженні компромісів і оптимальних рішень. Тобто дитина проходить підготовку до школи, але школи не як установи, а школи життя. А це і має бути першочерговим завданням дошкільної освіти» [3].

Акцентуємо увагу, що навчальна діяльність, яка починає формуватись у старшому дошкільному віці й продовжує зміцнюватись у молодших школярів, повинна «приваблювати» дітей, приносити їм радість і задоволення. У дошкільному віці довольність пізнавальних процесів (пам'яті, уваги, мислення) ще слабо розвинена. Засвоєні без інтересу і захоплення знання будуть формальними.

Педагог, організовуючи освітній процес, повинен знати, що інтерес до навчання виникає за таких умов:

- можливість самостійного пошуку й відкриття;
- різноманітність навчальної діяльності;
- усвідомлення важливості навчального матеріалу (для дитини у її наявних потребах, а не для майбутнього навчання у школі);
- пізнавальне навантаження адекватне можливостям дитини;
- «яскравість», емоційність процесу навчання й матеріалу;
- позитивне оцінювання діяльності й підтримка активності дитини.

Рекомендуємо педагогам закладів дошкільної освіти, під час застосування ігрових методів в освітньому процесі, урахувати механізми особистісного та професійного саморозвитку, які полягають у:

– формуванні ціннісного ставлення до гри, її розвивальних, навчальних та виховних можливостей;

– створенні умов для: усвідомлення сутності гри, ігрових освітніх технологій; свідомого використання ігрових та діяльнісних методів розвитку, навчання і виховання для забезпечення «дошкільної зрілості» дитини та успішного продовження навчання в умовах НУШ;

– розумінні: психологічних та педагогічних основ гри як підходу у взаємодії з дитиною; спектру гри та його складових; характеристик гри; особливостей впровадження гри як наскрізного підходу в освітньому процесі закладу дошкільної освіти;

– розвитку вміннь: використовувати освітній потенціал гри під час організації життєдіяльності дітей дошкільного віку; фасилітувати ігрову взаємодію дошкільників в освітньому процесі, використовуючи безмежний

арсенал інструментів гри; пропонувати відкриті запитання та відкриті завдання під час взаємодії з дітьми; створювати ігрове освітнє середовище;

– проектуванні ігрової взаємодії дошкільників та забезпечення формування ігрової компетентності дитини відповідно до завдань Базового компоненту дошкільної освіти;

– розвитку системоутворювальних професійних умінь з використання ігрових методів навчання в освітньому процесі в закладі дошкільної освіти;

– диспозиції: ціннісне ставлення до гри як наскрізного підходу, який забезпечує всебічний розвиток дитини, набуття досвіду агентності; пізнавальна відкритість, гнучкість поведінки, рефлексивне ставлення до власної професійної діяльності.

– формуванні позитивного досвіду щодо навчання у грі;

– розвитку значущих професійних якостей педагогів, у тому числі гнучкості поведінки та мислення, рефлексивності, саморегуляції, емоційної чуйності та стійкості, уміння навчатися впродовж життя.

Сучасний педагог повинен розуміти – час вимагає зміни підходів до організації освітнього процесу. Світ гри – безмежний і яскравий. Він пропонує безліч можливостей для творчості, розвитку, навчання та самовираження і для дитини, і для дорослого. Саме під час гри дитина вчиться розуміти світ, опановує різні аспекти спілкування, має змогу на практиці застосувати свої знання та здобувати такий необхідний для неї досвід, а дорослий граючи з дитиною, стає ближчим до неї, учиться розуміти її та ефективно з нею взаємодіяти.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти / А. М. Богуш, Г. В. Беленька, О. Л. Богініч [та ін.] ; наук. керівн. А. М. Богуш. К. : Видавництво, 2012. 26 с.

2. Організація дитячої ігрової діяльності дітей дошкільного віку / авт.-упор. А. П. Бурова. – Тернопіль: Мандрівець, 2010.– 296 с.

3. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO» / О. Ю. Рома, В. Ю. Близнюк, О. П. Борук. The LEGO Foundation, 2016. 144 с.

4. Як засвоїти знання в дії. Застосування діяльнісного підходу в навчанні. URL: <http://www.osvitaua.com/2018/09/66191/>.

Методист з дошкільної освіти
навчально-методичного відділу
координації освітньої діяльності
та професійного розвитку
Сумського ОППО

Л.Б. Міщенко